

The background of the slide is black with several coins falling from the top. The coins are in various stages of motion, some in sharp focus and others blurred, creating a sense of movement. The lighting is dramatic, highlighting the metallic surfaces of the coins.

Tid for omstilling, prioritering og gjennomføring

FSK seminar, 3.- 4. september 2020

Kommunaldirektør Bente Rudrud Herdlevær

Økonomidirektør Ove Myrvåg

Spesialrådgiver Viggo Wollum

Spesialrådgiver Magnus Skjelmo Kristiansen

Spesialrådgiver Ellen Wefald

Vår økonomiske bærekraft utfordres

Ekstraordinære store investeringsbehov i HP-perioden

Økt behov for kommunale tjenester

Behovene og prioriteringene øker mer enn dagens omstillingsambisjon

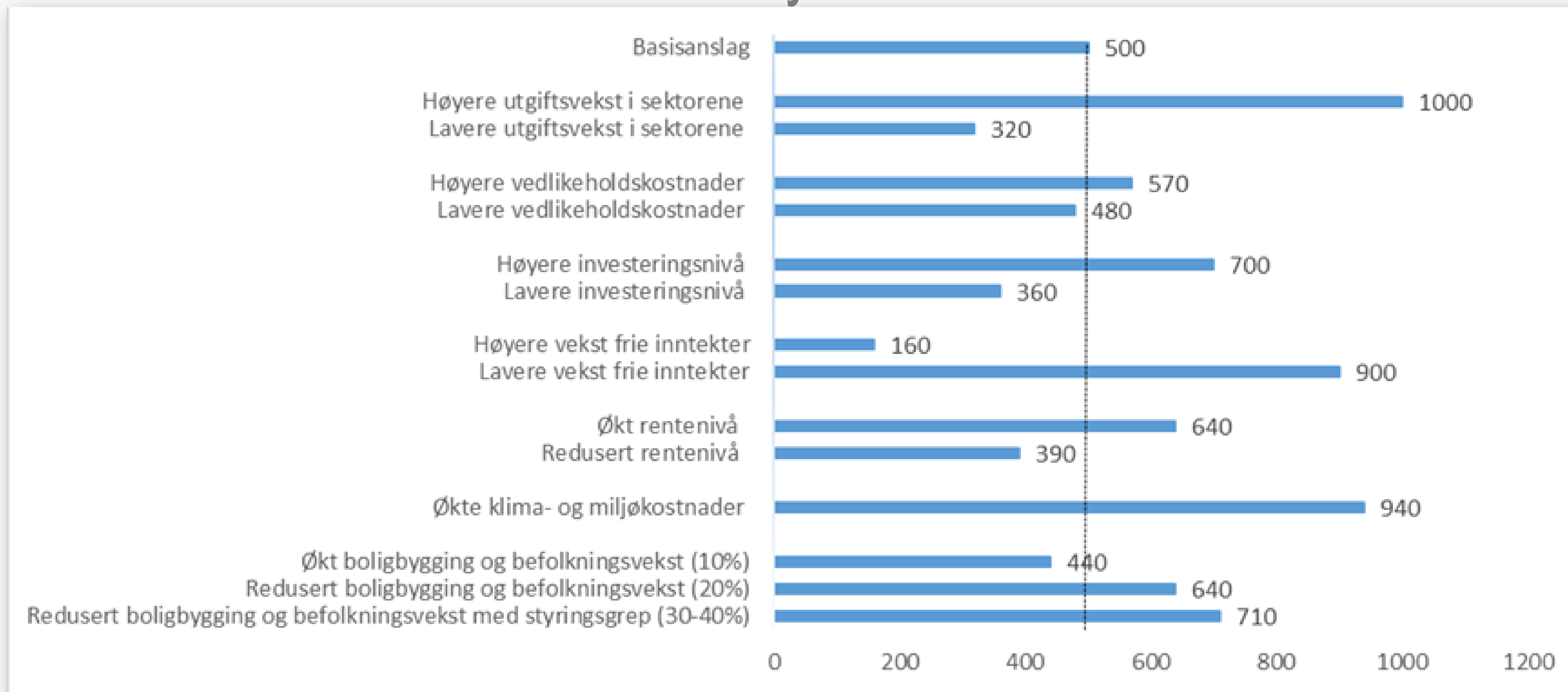
Reservene brukes

Omstillingsbehovet slik det fremgår av LDIP – før Covid-19

Akkumulerte tall i mill kr.	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Sum	Snitt (avrundet)
Inndekningsbehov	544	603	634	813	898	682	565	493	378	388	5 997	600
<i>+Risiko (største faktorer: inntektsanslag, utgiftsvekst i tjenestene, kostnadsvekst investeringer, gjennomføring omstilling)</i>	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	1 375	140
Inndekningsbehov inkl. risiko	569	653	709	913	1 023	832	740	693	603	638	7 372	740
HP 20-23, vedtatte konkretiserte omstillingstiltak for årene 2019, 2020 og 2021	-135	-135	-135	-135	-135	-135	-135	-135	-135	-135	-1 350	-135
Bruk av fond som i HP 20-23 (etter formannskapetets innstilling)	-288	-182	-67	0	0	0	0	0	0	0	-537	-55
Inndekningsbehov, korrigert for eksisterende tiltak og fondsbruk som i hp	145	336	507	778	888	697	605	558	468	503	5 485	550
Nye tiltak:												
Redusere investeringsnivået med 15% fra 2023, effekt på driftsbudsjettet	0	0	-95	-141	-152	-133	-134	-139	-134	-153	-1 082	-110
Nye forventningskrav til omstilling i sektorene	-100	-200	-300	-400	-400	-400	-400	-400	-400	-400	-3 400	-340
Finansielle virkemidler	-45	-136	-112	-237	-337	-164	-71	-19	67	51	-1 003	-100
Sum nye tiltak	-145	-336	-507	-778	-888	-697	-605	-558	-468	-503	-5 485	-550
<u>Forklaring finansielle virkemidler</u>												
<i>Øke avdragstiden på lån</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Redusere EK finansiering - øke gjeld (redusere til 40% i 23,24 og 25)</i>	0	0	-158	-207	-178	44	44	43	42	41	-330	-30
<i>Bruk av fond</i>	-45	-136	47	-29	-158	-209	-115	-62	25	10	-673	-70

Usikkerheten - følsomhetsanalysene

Figuren viser hvordan faktorene hver for seg kan påvirke inndekningsbehovet.

Hovedtrekkene i økonomien - oppdatert per juli

Merutgifter/ mindreinntekter knyttet til Covid-19 pr april utgjør **105 mill.**
Dette er dekket i ØM I
Korrigert Årsprognosen er **386 mill.**

Sektorene melder om andre merbehov i størrelsesorden **70 mill.** som vil bli vurdert i forbindelse med ØMII

Lavere skatteinngang enn budsjettert og faktisk innbetalt i 2019

Per juli er skatteinngangen 122 millioner (1,9%) lavere enn 2019
Stor usikkerhet rundt skatteinngang for resten av året

Resultatgraden er redusert med 1 % poeng i 2020

Prognose for netto driftsresultat er per juli 8 mill, en reduksjon fra 438 i vedtatt budsjett i HP 2020-23

Omstillingsbehov – konsekvenser for HP 2021-2024

LDIP angir et omstillingsbehov på 550 mill. i driftsbudsjettet

Konsekvensene av Covid-19 og endringer i skatteinngangen vil forverre situasjonen

Omstillingstakten må økes betydelig

Behov for prioritering og arbeid med mulighetsrommet

Prioriteringsproblemet

Våre forutsetninger

Netto driftsresultat i 2019 på 7,3%, mens landet uten Oslo ligger på 1,5 %

Mindreforbruket er på 2,1 %, mens landet utenom Oslo er 1,1 %

Vi har nesten 7 500 kroner mer i frie inntekter per innbygger enn landsgjennomsnittet

Vi har nesten 4000 kroner mer i inntekter enn utgifter per innbygger.

Høyt investeringsnivå

Ekstraordinære kostnader som følger av Covid-19

Sviktende skatteinntekter

Økte behov for og prioritering av tjenester

Behov for omstilling

Prioriteringsproblemet

- **Drift** som kan bære vårt langsiktige investeringsnivå
- Bevege oss mot driftsformer som er bærekraftige også på lang sikt
- **Utvikling** av en organisasjon, bygg og teknologi som understøtter dette

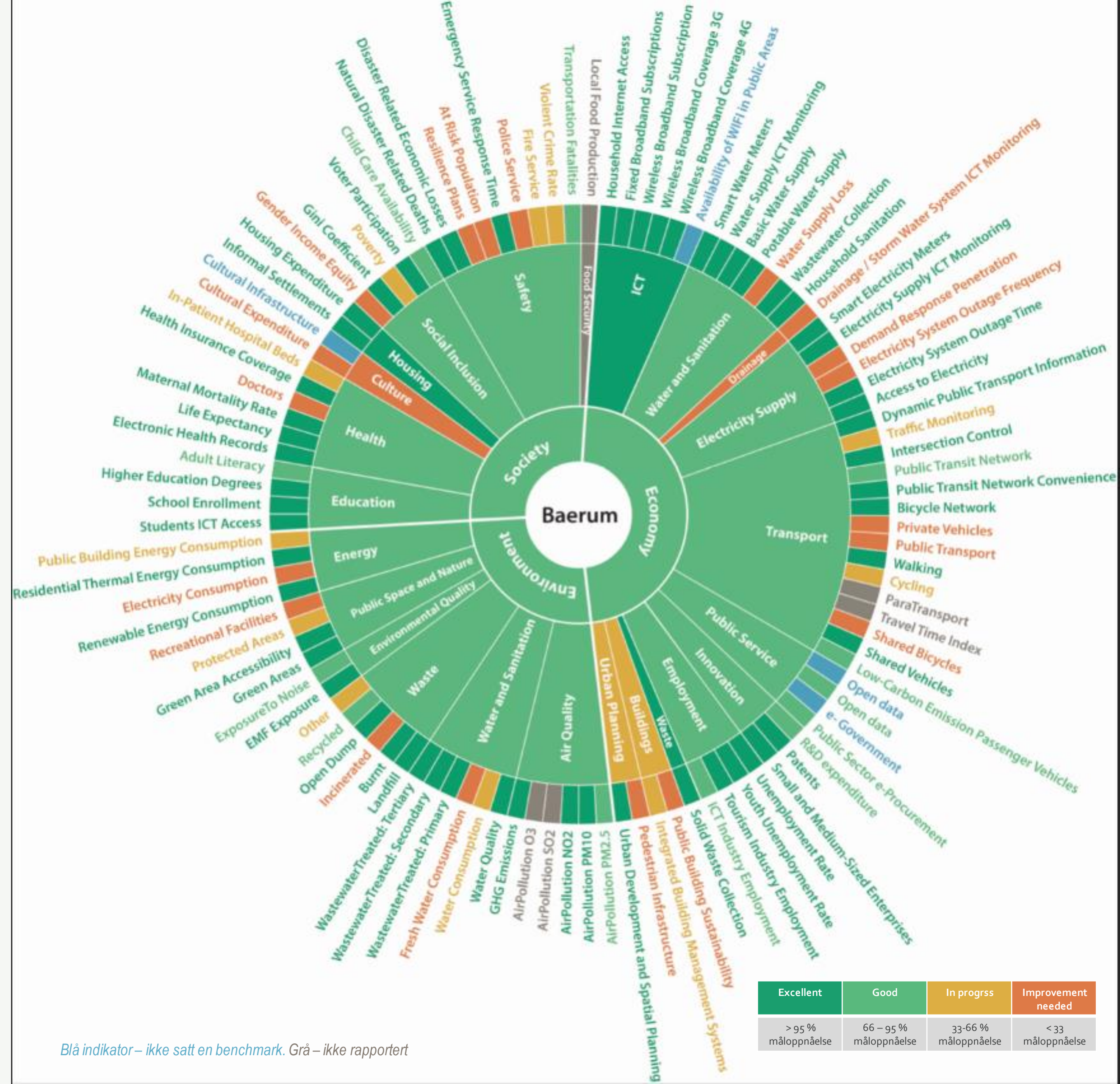

Bærekraftig samfunnsutvikling kan måles

Hva betyr det for økonomisk prioritering?

Hva betyr det for prioritering av miljømessige forhold?

Hva betyr det for prioritering av sosial bærekraft?

A gravel path leads from the foreground into a field of tall, golden-brown grass. In the background, a dense line of green trees stretches across the horizon under a clear blue sky. The word "Veivalg" is overlaid in white text on the path.

Veivalg

Omstilling, prioritering og gjennomføring

Hvordan sikre at vi gir gode tjenester også til neste generasjons bæringer?

Hvilke grep må vi ta i dag for å ha råd til å gi kvalitativt gode tjenester i framtiden?

Kjør diskusjon!

Situasjonen nå

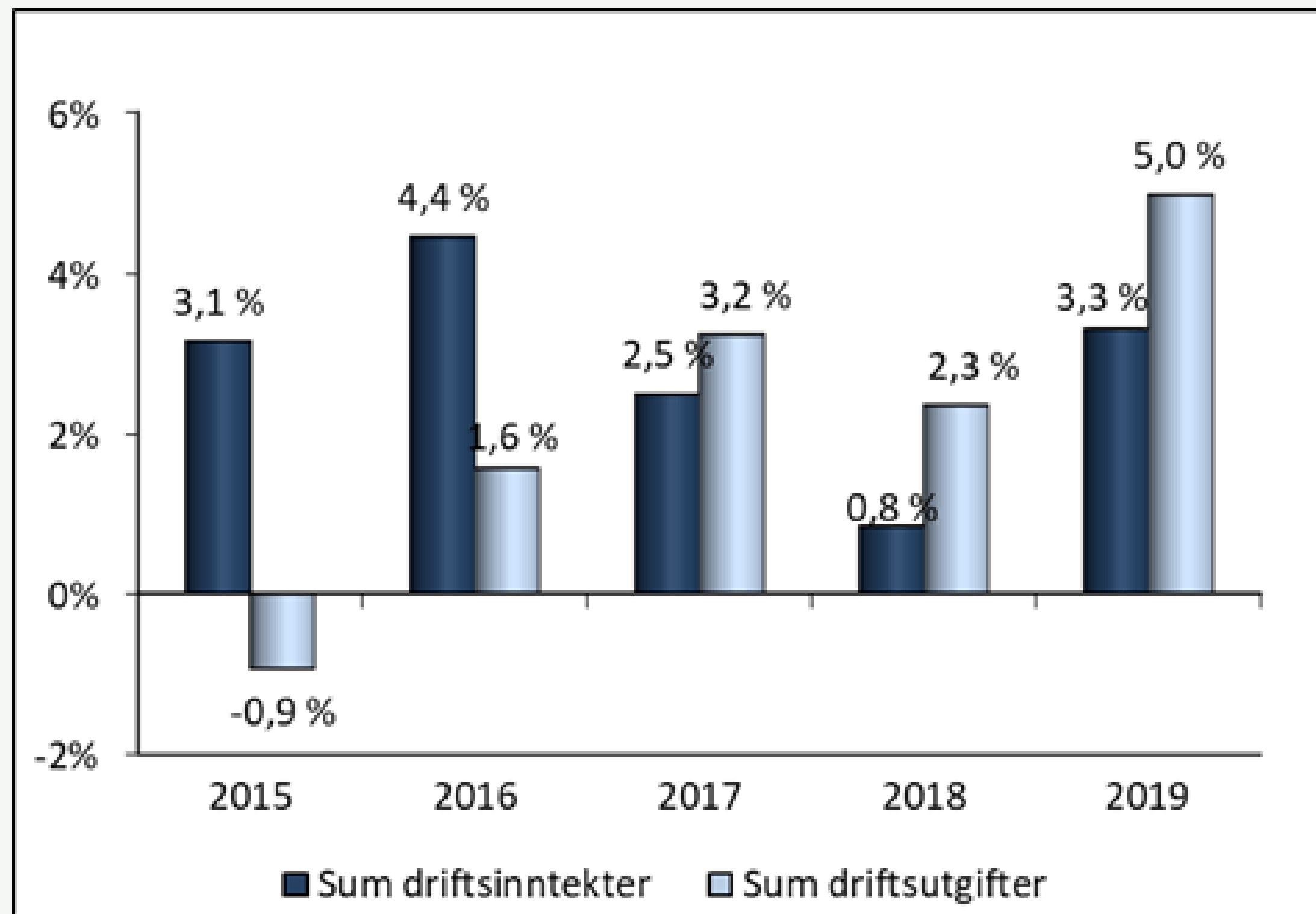
Virkeligheten vi må forholde oss til:

Vi kan ikke bruke mer penger enn vi har

Vi har forsøkt å omstille, men behovene og prioriteringene har mer enn oversteget det vi klarer å effektivisere. Vi må omstille innenfor tilgjengelige rammer. Få mer ut av hver tilgjengelige krone.

COVID 19 har mer enn aktualisert problemstillingen

Vekst i inntekt vs kostnad

Skatteinntekter – den store bekymringen

Bærum kommune er en skattesterk kommune (160% av landsgjennomsnittet)

Høy andel formueskatt (13%)– knyttet til bolig- og aksjeverdier

Betydelig andel utbytte og bonus til personlige skatteyttere

Effekten av flere av disse forholdene kommer først i 2021 og senere. Men vi ser lavere skatteinntekter allerede nå pga. utsettelse med innbetaling av forskuddsskatt og tilleggskudd samt regulering av fordelingsprosenten.

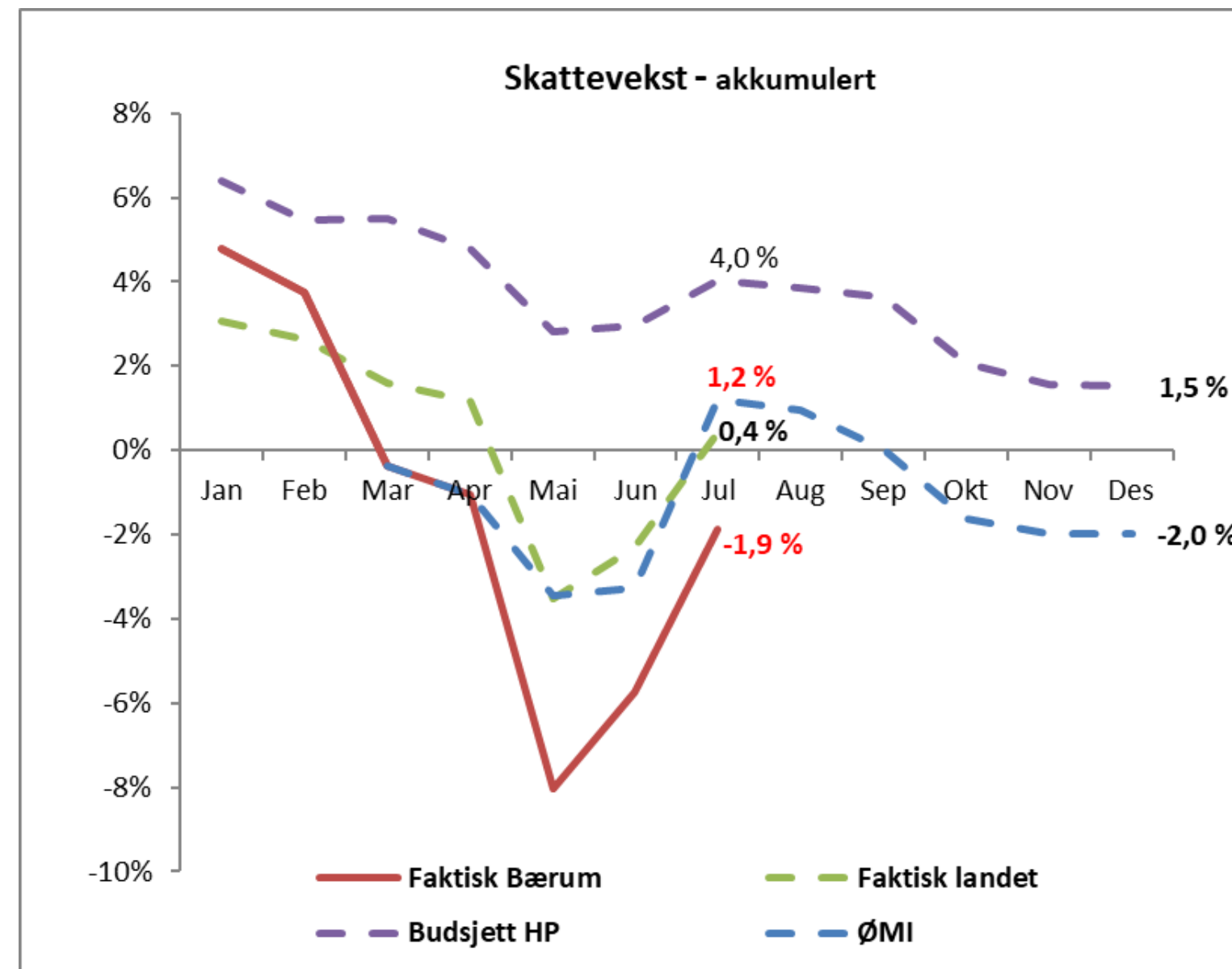

1% reduksjon i skatteinntektene utgjør 70 mill. Vi estimerer det årlige skattetapet til å være ca 200-300 mill.

Det kan ta flere år å komme tilbake til «normalt» nivå

Kort om skatteinntektene per juli

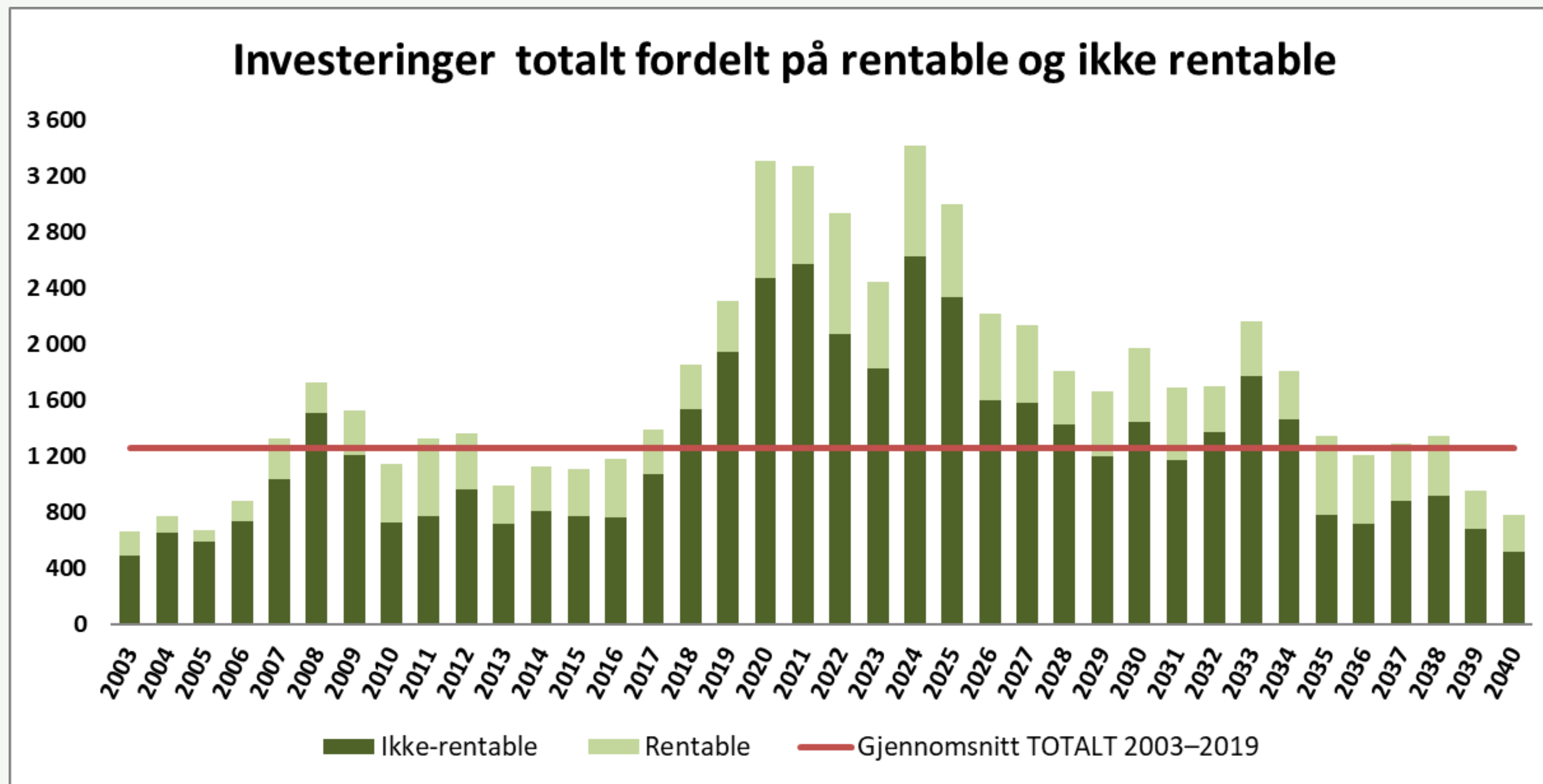
- Per juli – 74 mill. lavere i forhold til 2019 og 233 mill. lavere enn i forhold til opprinnelig budsjett
- Uoversiktlig bilde
 - Fordelingsprosenten er nedjustert med 1,44 prosentpoeng sammenlignet med 2019
 - Det er innbetalt mindre i tilleggskudd og forskuddsskatt.
 - Usikker på hvor stor den negative effekten av Covid-19 blir på kort og lang sikt

Hva skal til for å komme i mål med
budsjettene fremover ?

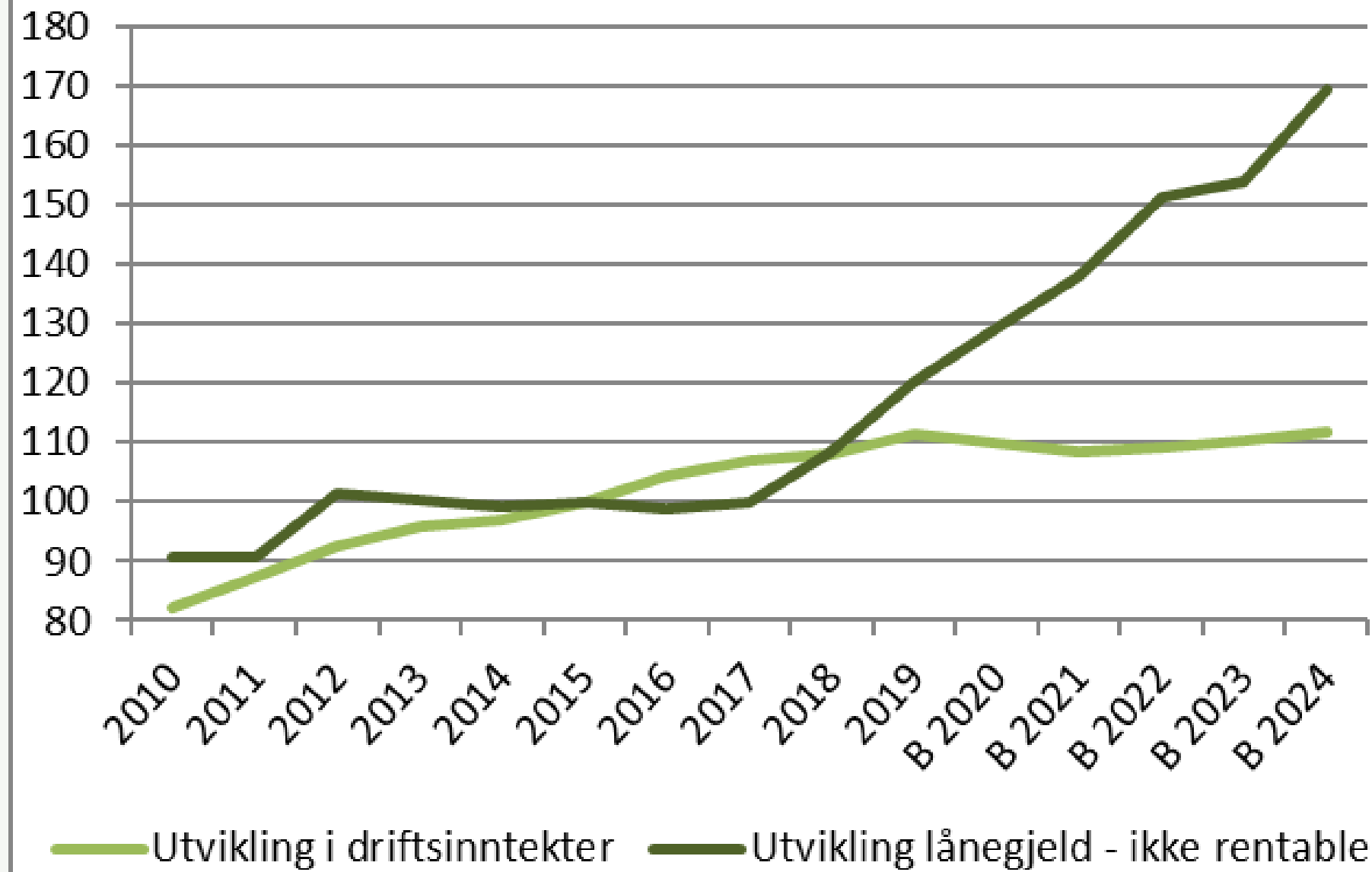

Fokus: Investeringer

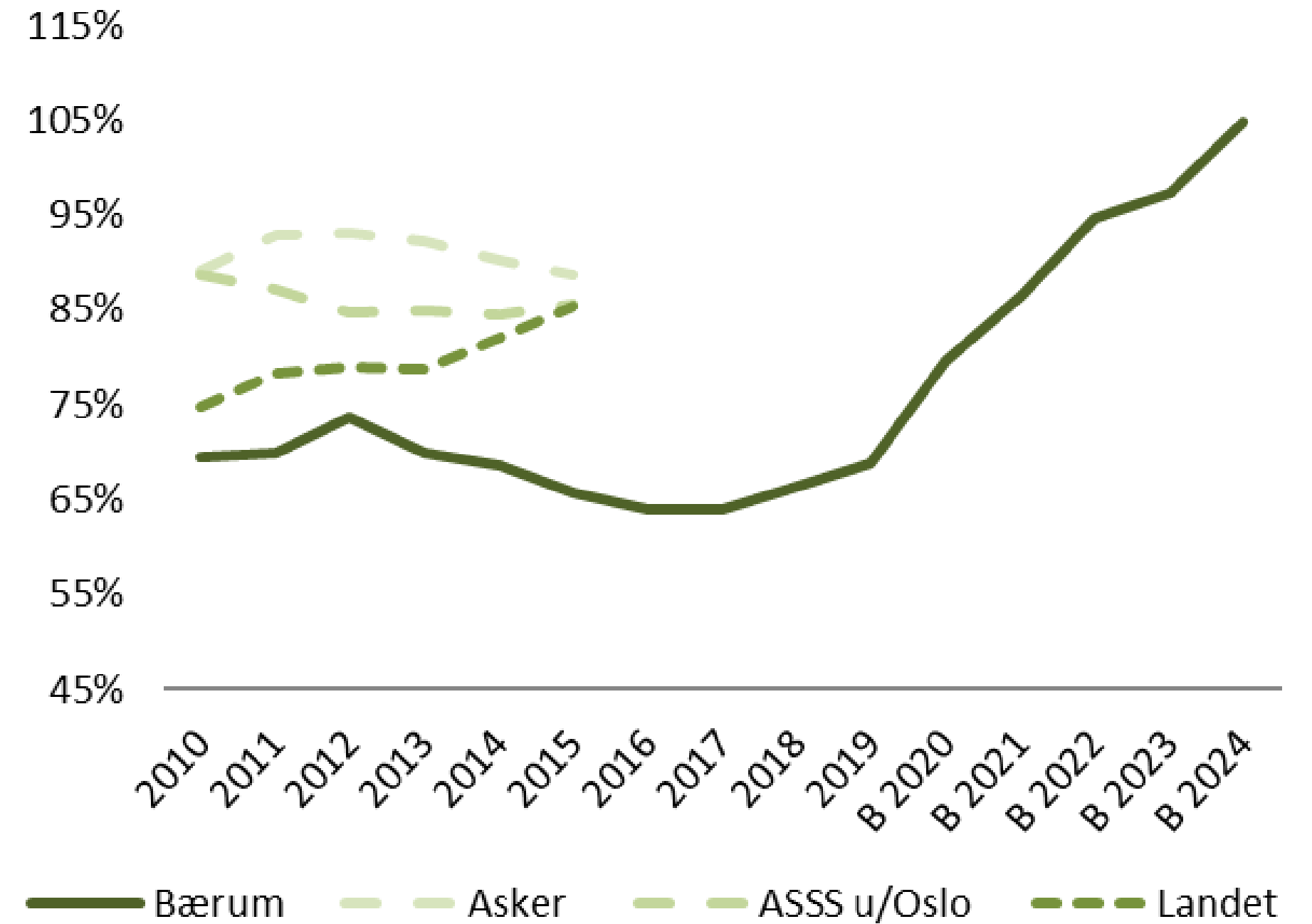
Høyt investeringsnivå – *for høyt?*

Utviklingen i lånegjeld ikke -rentable investeringer og driftsinntekter (2015=100)

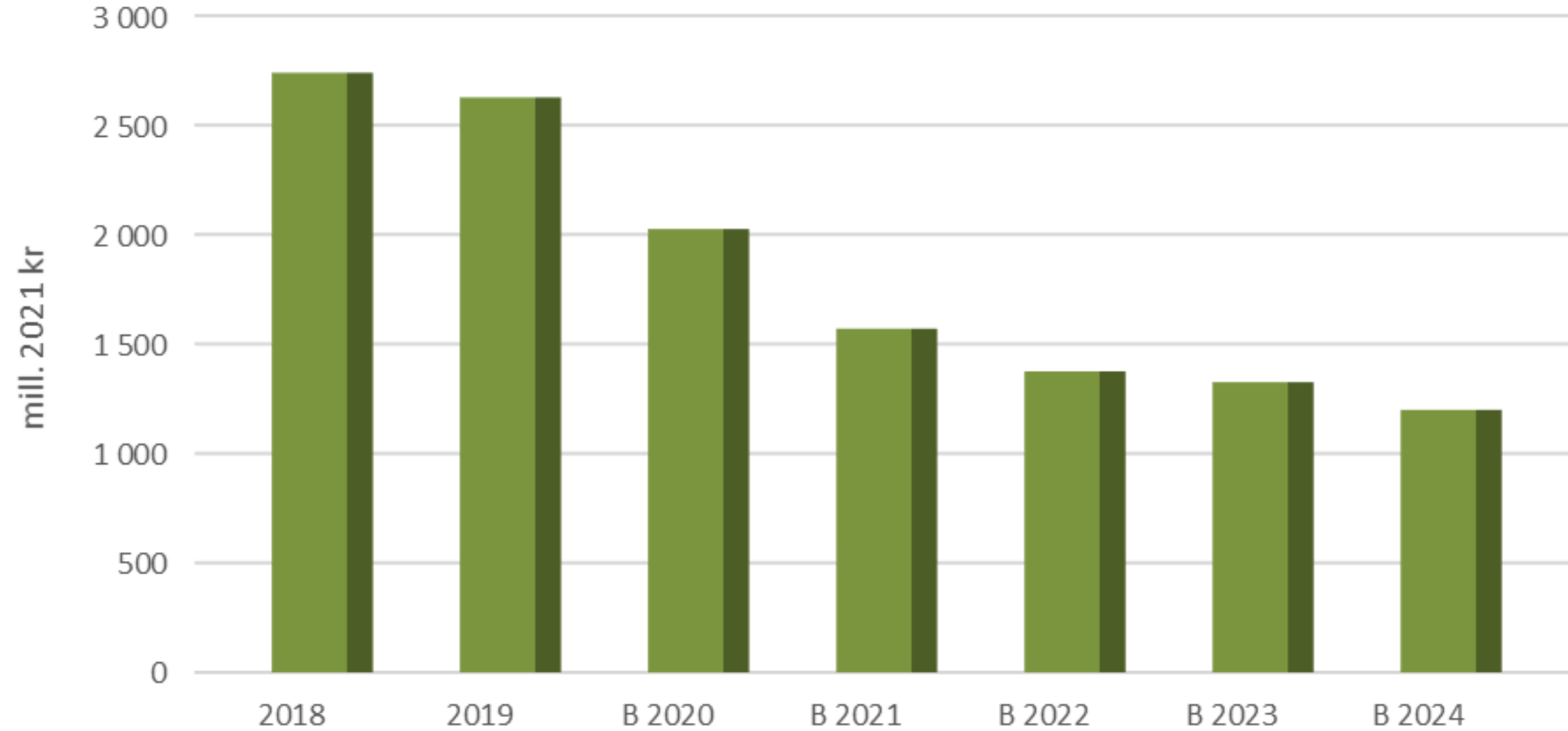
Gjeldsgrad, netto lånegjeld

Høyere gjeldsbelastning ➡ større usikkerhet og press på driften

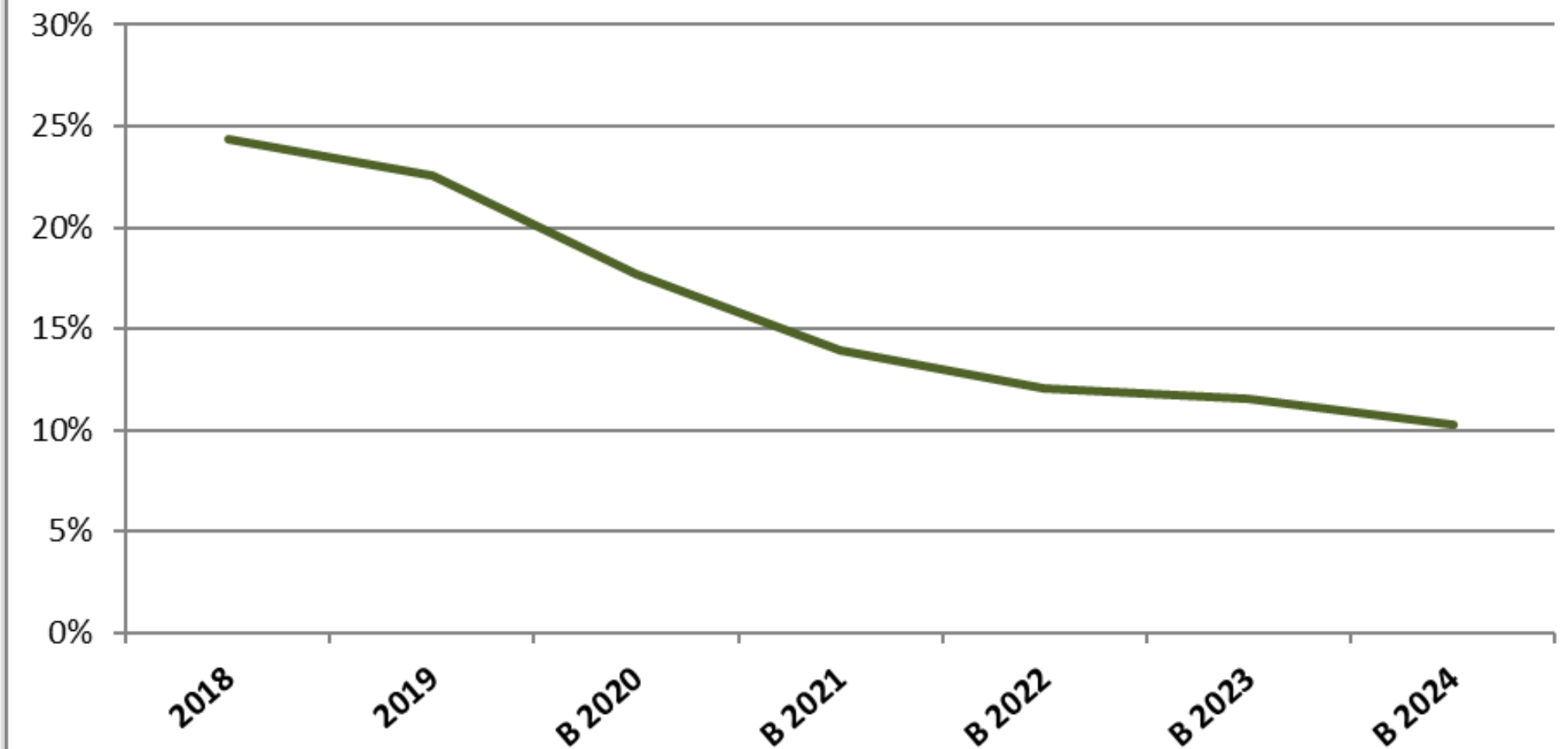
Betydelig bruk av reservene gjennom planperioden

Utviklingen i disposisjonsfond (reserver) 2018-2024

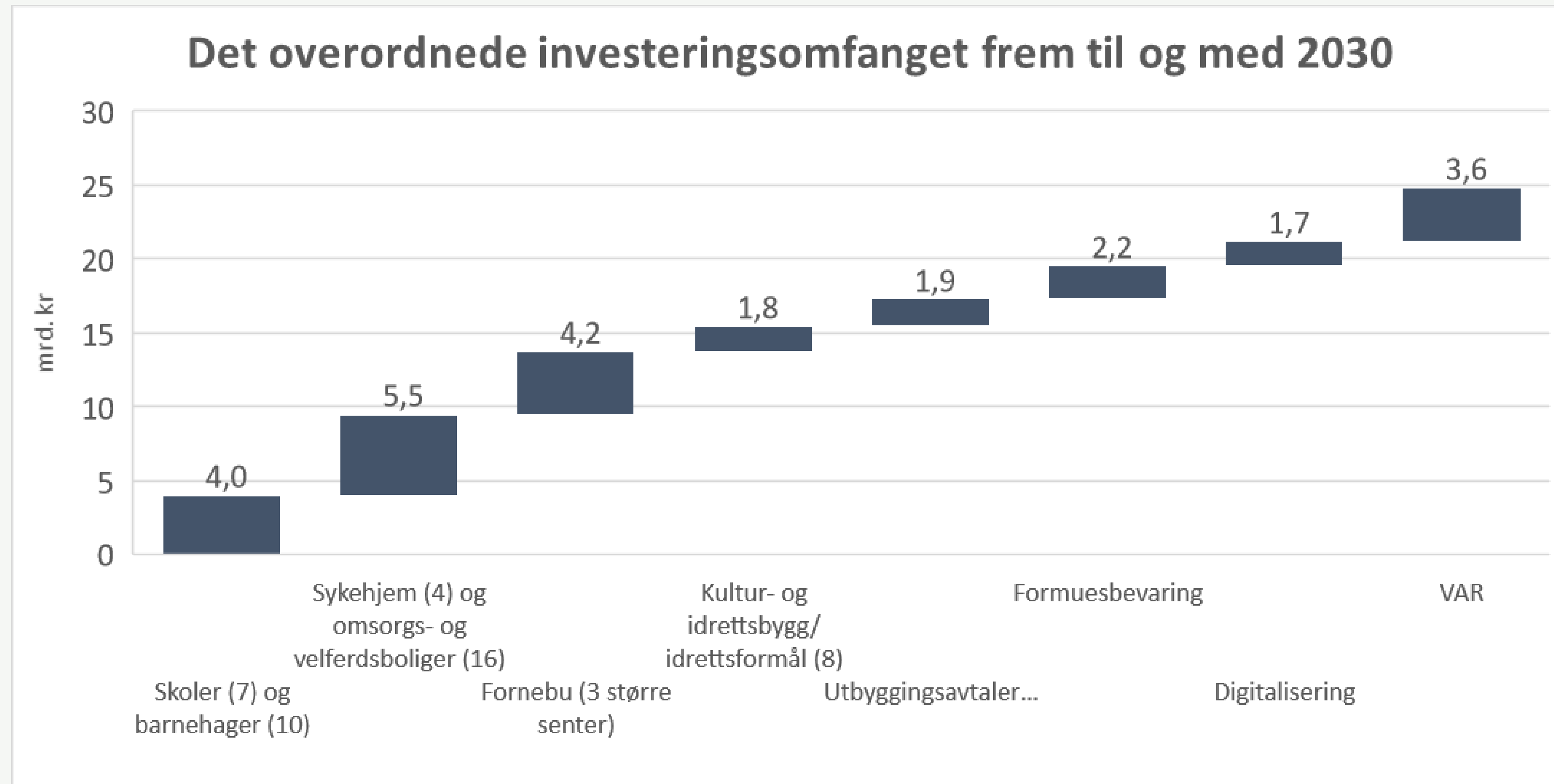

Utvikling i fondsgrad 2018-2024

Samlede disposisjonsfond som andel av driftsinntektene

Mye skal gjennomføres samtidig og innenfor en forholdsvis kort tidshorisont - stor risiko – er ambisjonsnivået for høyt?

Det er ikke gratis å investere

- ▶ Eksempel investering på 1 milliard
 - ▶ År 1
 - ▶ Lån 500 mill + mva refusjon 200 mill + egenkapital 300 mill (fra drift eller fond)
 - ▶ År 2
 - ▶ Avdrag 20 millioner + renter (2%) 10 millioner = 30 mill
 - ▶ År 3
 - ▶ Avdrag 20 millioner + renter (2%) 9,6 millioner = 29,6 mill

Noen spørsmål og betraktninger fra en økonoms ståsted

- ✓ Hvor gode er vi på sambruk? Eksempelvis Oksenøya senter – kunne vi klart oss med færre en 3 storkjøkken?
- ✓ Hvordan styrer vi utbyggingsrekkefølgen for de store utbyggingsområdene? Er det mulig å være enda tydeligere enn i dag for å redusere antall parallelle utbygginger?
- ✓ Burde vi i større grad gå igjennom utbyggingsområde for utbyggingsområde på samme måte som vi har gjort for Fornebu for:
 - å vurdere hvilke formålsbygg det er behov for - større fokus på sambruk og samlokalisering
 - å bli enda bedre på å samkjøre periodiseringen for utbyggingsavtaler og formålsbyggene som skal gjennomføres i det aktuelle utbyggingsområde
 - å vurdere om det er ledige bygg/lokaler som kan gjenbrukes
- ✓ Hvor arealeffektive er de byggene vi bygger? Kan vi greie oss med færre kvm. ? Kan eksempelvis fremtidens skole ha færre klasserom enn i dag? Trenger alle klasser å ha sitt eget klasserom eller er det nok at summen av antall spesialrom og klasserom er lik antall klasser?
- ✓ Er det noe å hente på en tydeligere standardisering av våre formålsbygg?
- ✓ Hvordan er vi på gjenbruk? Kunne vi halvert utgiftene på inventar i våre nybygg ved å stille større krav til gjenbruk?
- ✓ Burde en større del av investeringene til kultur og idrettsformål blitt finansiert av andre aktører enn kommunen?
- ✓ Burde vi senket ambisjonsnivået når det gjelder digitalisering? Burde det være gevinstpotensialet som styrer hvilke prosjekter det skal satses på?
- ✓ Er vi for ambisiøse i forhold til å ta igjen vedlikeholdsetterslepet? Er det fornuftig å trekke det mer ut i tid slik den økonomiske situasjonen er nå?
- ✓ Se på alternative finansieringsformer – lik det «Gode nabolag»
- ✓ Hvilket potensiale ligger det i ledig bygningsmasse og tomter kommunen eier?
- ✓ Er vi sikre på at de klimatiltakene vi gjennomfører i dag er de mest klimakloke ? Hva får vi igjen for de økte klimakravene vi har til våre formålsbygg?

**Takk for
oppmerksomheten**